

Konflikthantering

– *med elever i mindre undervisningsgrupp
med psykosociala problem.*

Av: Jimmy Askelius

Title: Conflict managing – with students in a small class with psychosocial problems.

Author: Jimmy Askelius

Supervisor:

Term: Autum 2014

The purpose of this study is to portray conflict managing associated with children in a small class and what problems they may face each day at school. What types of conflicts and what consequences do teachers practice? This study is based on these following questions:

1. Is there any difference for solving/measure for students with psychosocial problems or ADHD in a conflict or does teachers still works with the same methods?
2. What types of conflict solving does schools use?
3. What is important to consider with students in a small class who has psychosocial problems and ADHD to prevent conflicts?

Summary: To answer my questions in this study, I've used qualitative methods, interviews and observations. I have used my cellphone for recording the interviews so that all content from the informers are accurate. My theoretical points concerns on having strict rules both inside and outside the classroom. Teachers in school use first one method in conflict solving, a need based approach, which means that teachers first listens to the involved students and interacts thereafter. Every school in Sweden has a document called *Plan for equal treatment*, which guides teachers on how to deal with conflicts. They also use other rapports such as arrangement plan and incident rapport.

The conclusion of my study is that children with psychosocial problems do feel better harmony with strict rules. They need guidance and goals so they know what to do and what is expected of them. If the rules bend, it is more likely that conflicts and other disorder in the classroom emerges.

Keywords: Conflict managing, psychosocial problems, small class, ADHD, konflikthantering, psykosociala problem, liten klass.

Innehållsförteckning

Innehåll

1 Inledning och bakgrund	5
1.1 Inledning	5
1.2 Bakgrund	5
2 Syfte och frågeställning	7
2.1 Syfte	7
2.2 Frågeställning	7
3 Tidigare forskning	7
4 Teoretiska utgångspunkter	9
4.1 Beteendeproblem	9
4.2 Tre ansatser	11
4.2.1 Rättighetsbaserad ansats	11
4.2.2 Behovsbaserad ansats	12
4.2.3. Maktbaserad ansats	12
4.3 Intra – och interpersonella konflikter	13
4.3.1 Intrapersonell konflikt	13
4.3.2 Interpersonell konflikt	14
5. Material och metod	15
5.1 Kvalitativa forskningsmetoder	15
5.2 Urval	16
5.2.1 Informanterna	16
5.2.2 Eleverna	16
5.3 Genomförande	17
5.4 Etiska principer	18
6. Resultat och analys	19
6.1 Observation 1	19
6.1.1 Informanternas kommentarer och analys om observation 1	20
6.2 Observation 2	22
6.2.1 Informanternas kommentarer och analys om observation 2	23
6.3 Från två perspektiv	24
6.4 beteendeproblem, Intra- interpersonell konflikt	25

6.5 De tre ansatserna.....	26
7 Slutdiskussion.....	27
7.1 Reflektioner	29
7.2 Framtida forskning	29
8. Käll- och litteraturförteckning	30
Otryckta Källor.....	31
9. Bilagor.....	32
Bilaga 1	32
Bilaga 2.....	33

1 Inledning och bakgrund

1.1 Inledning

Konflikter uppstår tidigt under människans levnad och med åren får vi lära oss hur man på olika sätt kan hantera dem. Men alla har inte samma förutsättningar att lära sig de olika strategier som finns inom konflikthantering. En stor broms kan vara den egna rädslan att framstå som ointelligent, dum eller liknande. Roger Ellmin (2008), som är leg. Psykolog och fil.dr. i psykologi, nämner att det är den mänskliga aspekten, vår osäkerhet, som gör oss rädda att ta itu med en konflikt. Han menar att vi själva inte vill hamna i blåsväder och att det är helt förståeligt att känna så. Som pedagog är konflikter och konflikthantering vanligt men kan fortfarande vara svårt att hantera, antingen för att konflikten i sig är så djupt rotad eller att det saknas strategier till att lösa konflikten. En pedagog idag arbetar betydligt mer med konflikthantering än vad en pedagog gjorde för bara femtio år sedan.

Under ett par generationer har Sveriges skolor förändrats ifrån ett auktoritärt skolsystem till ett mer demokratiskt system. Dag Hareide (2006), som är magister i sociologi, skriver att den auktoritära skolan höll dessa konflikter dolda då de sågs som ett disciplinärt problem för läraren medan det demokratiska skolsystemet snarare stimulerar och skapar konflikter som är öppna och synliga (Hareide 2006). Hareide menar att även om vi har ett demokratiskt system idag, så lever det auktoritära systemet fortfarande kvar i form av inslag av bestraffning. Enligt Hareide, finns en stor risk att i en skola i förändring, ges det mer utrymme för våld och konflikter (Hareide 2006).

1.2 Bakgrund

Skolan som studien har sin grund på är en stor F-9 skola med ca 750 elever. Skolan är mångkulturell och har även en avdelning som tar emot helt nyanlända invandrare. Ilse Hakvoort, som är docent i pedagogik tar upp mångfalden i Sverige och vilka sociala möten detta resulterar i. Hakvoort menar att det är nödvändigt att kunna integrera med människor med olikartade värderingar, intressen och erfarenheter för att kunna hantera skolans system och miljö från start (Hakvoort & Friberg 2012:19).

Skolan har 5 stycken mindre undervisningsgrupper, så kallade LSU-grupper (Lokal Särskild Undervisningsgrupp). I mellanstadiet finns det två stycken LSU-grupper. Den ena gruppen är riktad till elever med långsam inläring medan den andra gruppen hanterar elever med anpassningsproblematik. LSU-gruppernas klassrum är avskilda från skolans övriga undervisning, med undantag för den LSU-grupp som fokuserar på elever med inlärningsproblematik.

De andra ligger i andra byggnader än vad resten av respektive årskursstadiet är placerad. Det finns både för- och nackdelar i med detta. En stor fördel är att eleverna får ett annat lugn omkring sig men en stor nackdel är att de blir stigmatiserade ifrån den övriga skolan.

Den LSU grupp som jag har följt har ett litet klassrum. I detta klassrum så finns det en egen toalett, kök, hall, tre arbetsdatorer och två stycken mindre soffor. Detta är ett relativt mysigt klassrum om man bortser ifrån de slitna väggarna. Ett problem som finns med detta klassrum är att om det uppstår en konflikt och man behöver separera eleverna från varandra så finns det inga avskilda avdelningar. Eleverna är alltså ständigt med varandra.

Studien av den undersökta klassen inleddes med en konflikt mellan elev och lärare, vilket inte kunde lösas på grund av bristande färdigheter inom konflikthantering. Konflikten blev allt större och ytterligare två elever drogs in i härvan. För att lösa denna konflikt beslutades det att dessa elever skulle få börja i en mindre grupp. När den nya pedagogen tog emot dessa tre elever som var involverade i den långa konflikten så bemöttes han av tre arga, sårade och besvikna killar i 11 - 12 årsåldern. Inledningsvis uppstod det även här konflikter och bråk mellan elever och pedagog. Jag började då reflektera över hur pedagogen ska gå vidare med klassen och få dem att fungera i en grupp.

Pedagoger runt om i världen hanterar dagligen olika former av konflikter i skolan och det är en pedagogs ansvar att hjälpa och stötta eleverna till en förståelse för en god hantering av en konflikt. Konflikthantering, bemötande, förståelse, trygghet och rättvisa är några begrepp och verktyg måste användas för att få en liten klass att fungera samt för att bygga upp elevernas skolglädje igen.

2 Syfte och frågeställning

2.1 Syfte

Syftet med denna studie är att öka förståelse och kunskap om hur pedagoger kan arbeta med konflikthantering i små undervisningsgrupper med elever som har psykosociala problem och ADHD.

2.2 Frågeställning

De frågor som studien försöker besvara är:

1. Vilka olika metoder i konflikthanteringar försöker pedagoger arbeta främst med?
2. Vilka metoder kan pedagoger använda sig utav för att förebygga konflikter i en mindre undervisningsgrupp med elever som har psykosociala problem eller ADHD?
3. Skiljer sig hantering och åtgärd för elever med psykosociala problem eller ADHD under en konflikt eller arbetar pedagoger med samma metoder oberoende av vilka elever man arbetar med?

3 Tidigare forskning

Thomas Jordan, som forskar och undervisar om konflikthantering, ger oss en användbar definition av konflikthantering. Hakvoort (2012) menar att Jordans definition är användbar för att den innebär att minst en part måste agera utifrån sina blockerade önskemål för att det ska kunna definieras som en konfliktsituation (Hakvoort & Friberg 2012:30). Ellmin tar även upp liknande definition men han använder även termen 'oförenlighet':

”En konflikt existerar när oförenliga aktiviteter inträffar. En aktivitet som är oförenlig med en annan är en sådan som förhindrar, blockerar, stör eller skadar eller på annat sätt gör den aktiviteten mindre sannolik eller effektiv.” (Ellmin, 2008:11)

Både Jordans definition och Ellmins definition beskriver att en konflikt är mellan två parter där båda är ovilliga att släppa deras strävan och mål. Där kan vi se ett steg som vi kan arbeta med för en bra konflikthantering. Båda definitionerna rör vid termen ”oförenlighet”. Förstår vi hur en konflikt uppbyggs kan vi enklare finna en lösning som är förenlig för båda parterna, även om de kanske inte är helt tillfredsställda. ”En konflikt är en interaktion mellan minst två parter där minst en part: (1) har önskemål som känns för betydelsefulla för att släppas, och (2) upplever sina möjligheter att få sina önskemål tillgodosedda blockerande av motparter.”(Jordan, 2006:10)

Konflikthantering har länge varit ett viktigt begrepp inom skolans ramar och har under de senaste tio åren forskats mer om. Birgitta Friberg, konsult och adjunkt och verksam vid Yrkehögskolan Göteborg, menar att detta kan bero på ökningen av de synliga konflikterna (Hakvoort & Friberg 2012:19). Som Hareide (2006) nämnde så är i dag konflikter mer öppna i skolan men att det finns rötter kvar av den auktoritära skolan i form av bestraffningar. Redan på klostertiden existerade former av konflikthantering som böner och aga. Agan som är en form av bestraffning med fysiskt våld fanns kvar i skolans institution ända fram tills 1979 då skolagan förbjöds helt.

I Stensmos forskning (2008) om beteenden undersöks frågor om *varför* eller *hur* konflikter uppstår -och vilka metoder som goda ledare använder sig utav för att i största mån undvika konflikter. Stensmos forskning visar att det finns två olika beteenden hos elever som är olämpliga, *aktiva* och *passiva*. En god ledare måste vara flexibel med bra framförhållning för att lyckas få eleverna att sluta med dessa olämpliga beteenden. Ellmins (2008) studie visar att olämpliga beteenden kan vara baserade på *intra* -och *interpersonella* konflikter och att det är via god medling som dessa kan lösas. Studien tar upp att det inte nödvändigtvis måste vara oförenligt mellan en elev/lärare från starten utan att konflikten kan startats vid ett annat tillfälle och att personen i fråga bär ständigt med sig den vilket kan leda till nya eller djupare konflikter. Jordan (2006) tar upp tre vanliga ansatser av konflikthanteringar i sin forskning; *rättighetsbaserad*, *behovsbaserad* och *maktbaserad*. Dessa tre ansatser är mycket vanliga i skolan och förekommer dagligen. Forskningen beskriver de metoder och tillvägagångssätt som skolan använder sig utav i konfliktsituationer och att dessa tre ansatser är involverade, såväl medvetet som omedvetet.

4 Teoretiska utgångspunkter

I nästa avsnitt så kommer jag att presentera olika teorier inom konflikthantering som relaterar till min studie då dessa teorier tar upp yttre konflikter och inre konflikter samt vilka beteenden som kan orsaka konflikter i ett klassrum.

4.1 Beteendeproblem

Stensmo (2008), skriver mer om olämpliga beteenden hos elever och vad man måste göra för att sätta stopp för dessa. Han menar på att det finns två stycken olämpliga beteenden hos elever, aktiva olämpliga beteenden och passiva olämpliga beteenden. Nedan kommer en tabell baserad på Stensmos studie angående olämpliga beteenden.

Aktiva olämpliga beteenden	Passiva olämpliga beteenden
Störande prat.	Tankeflykt och dagdrömmande.
Störande buller.	Vägran att delta i gemensamma klassaktiviteter.
Gyckel och clowneri.	Ej gjort hemläxor.
Ohövlighet, oförskämdhet.	Ej medfört böcker eller annat material.
Vägran att städa efter sig.	Drogpåverkan i klassrummet.
Vandalisering.	Sen ankomst eller skolk.
Våld mot elever.	Fusk vid prov.
Våld mot lärare och skolpersonal.	

(Stensmo, 2008:109)

Stensmo (2008) menar att det är viktigt att läraren ingriper tidigt om eleven visar tendenser på olämpliga beteenden. Låter läraren bli att ingripa ökar antalet elever som bryter mot de klassregler som finns.

Stensmo (2008) fortsätter med hur viktigt det är med ledarskap i ett klassrum, synnerhet i ett klassrum med barn som har olika psykosociala problem. Stensmo menar att har man inte ett

effektivt ledarskap så kommer det oftare att uppstå störningar i klassrummet. Med effektivt ledarskap menar Stensmo att man snarare förebygger än agerar. ”Det förebyggande arbetet fokuseras på utveckling av regler och rutiner samt undervisningsmetoder som befrämjar elevernas självkontroll och inte beror av lärarens yttre kontroll.” (Stensmo, 2008:17)

Terje Ogden (2003), som är professor i pedagogisk psykologi, skriver att beteendeproblem visar att något inte står rätt till. Det kan vara både på skolnivå samt elev- och lärarnivå. Han förklarar vidare att man inte bara kan vänta ut att eleven ska växa ifrån problemen, utan man måste ta itu med dem och ge dem kompetent hjälp. ”Läraren kan inte genomföra sin undervisning och det är omöjligt för de andra eleverna att få arbetsro. Hänsynen till klassen och läraren blir då lika viktig som hänsynen till den enskilde eleven.” (Ogden, 2003:38)

Eresund och Wrangsjö (2008) tar upp om hur vi försöker att förstå varför barn kan agera destruktivt och aggressivt och vilka kunskaper vi behöver för att bemöta dem, ”tillgång till kunskap om hur känslomässig, social och kognitiv utveckling vanligen sker samt om hur och varför denna utveckling ibland hakar upp sig och leder till beteendestörningar.” (Eresund & Wrangsjö, 2008:91)

Hellström (2007) menar att i dessa situationer måste man börja om från början. ”Man måste minimera risken för misslyckande, både inlärningsmässigt och socialt.” (Hellström, 2007:7)

Att skapa en trygg miljö med tydliga regler och konsekvenser samt tydliga mål ökar chanserna för eleven att lyckas i skolan. Hellström (2007) menar att elever med ADHD, har en större riskfaktor att tappa sin koncentration om deras miljö är oorganiserad.

För flertalet barn med ADHD gäller att svårigheterna ofta ökar i ostrukturerade situationer, situationer som kräver egen planering och självreglering/självstyrning och i förhållande till uppgifter som är enahanda och repetitiva. Många är också känsliga för stökiga och röriga miljöer som gör dem stressade och desorganiserade. (Hellström, 2007:5)

4.2 Tre ansatser

Robert A. Baruch Bush och Joe Folger (2010) som arbetar främst med vuxna tar upp Jordans (2006) ansatser. Till dessa tre ansatser lägger de till den transformativa teorin som i sin tur arbetar med i konflikthantering.

Det viktigaste med konflikter för människor är, enligt den transformativa teorin, inte att de står i vägen för deras rättigheter, intressen eller strävanden, oavsett hur viktiga dessa är, utan att de leder till och till och med tvingar dem att bete sig mot sig själva och andra på ett sätt som de inte trivs med. Mer specifikt alierar detta dem från deras känsla av egen styrka och koppling till andra, vilket i sin tur rubbar och undergräver interaktionen mellan dem som människor. (Bush & Folger, 2010:59)

4.2.1 Rättighetsbaserad ansats

Den rättighetsbaserade ansatsen ger oss stöd för konflikter genom regler och principer, Den ger oss ett verktyg för att kunna förebygga konflikter. Ett exempel på hur en rättighetsbaserat ansats till en konflikthantering kan se ut är att regler sätts upp under rasten för fotbollsspelet. Det skyddar då mot eventuella situationer eller konflikter som kan vara vanliga; uppdelning av lag, vilka får vara med etc.

Jordan (2006) påpekar dock att det inte är lätt att sätta upp regler som gynnar alla. Det finns även här större ansatser inom rättighetsbaserat i skolan. Dessa regler gäller exempel för hela skolan. Det kan vara att man inte får använda mobiler, mössor/kepsar, tuggummi etc. under lektionstid då dessa ting ses som störande moment för undervisningen.

4.2.2 Behovsbaserad ansats

Den andra ansatsen från Jordan (2006) är den behovsbaserade ansatsen. Den innebär former av dialoger för att undersöka parternas behov, intressen och önskemål. Även den ansatsen är vanlig hos en pedagog i skolan då man ofta medlar mellan två parter där en konflikt uppstått. Ett exempel på en behovsbaserad ansats i en konflikt.

(Adam) och (Lena) har under rasten spelat fotboll. Adam råkar fälla Lena av misstag så att hon ramlar och slår sig. Lena blir jättearg och börjar skrika åt Adam att han gjorde det med flit. Adam försöker till en början förklara för Lena att det inte var meningen men Lena vill inte tro på Adam eftersom hon hade kunnat göra mål om han inte fällt henne. Adam blir till slut arg och börjar skrika tillbaka mot Lena. En pedagog (Thomas) kommer och bryter emellan och frågar vad det är som har hänt. De båda eleverna börjar då skrika högt i mun på varandra då de vill vara först att berätta vad som har hänt. Thomas får be dem båda vara tysta och sedan starta med en elev som får berätta först vad den eleven anser har hänt.

4.2.3. Maktbaserad ansats

Den maktbaserade konflikthanteringen innebär att en person bestämmer vem som har rätt eller fel, personen har tvångsmakt, vilket pedagoger kan använda sig av. Det kan t.ex. vara tillfällen där en pedagog är i en sådan situation där hon måste agera utifrån den maktbaserade ansatsen för att lösa en konflikt. Ett exempel på en sådan situation är:

(Adam) vägrar att sitta jämte (Lena) i klassrummet för att hon är en tjej, pedagogen kan besluta att Adam måste sitta jämte Lena.

Det finns andra mer allvarliga situationer där ibland pedagogen inte räcker till och då kliver skolans rektor in. I dessa situationer används först en behovsbaserad ansats för att få en viss förståelse för situationen. Därefter tas den rättighetsbaserade ansatsen vid för att klargöra reglerna som är gällande. Tillslut så fattar då rektorn ett beslut baserat på informationen han har, detta enligt Hakvoort (2008) ses som straffande rättvisa.

4.3 Intra – och interpersonella konflikter

Roger Ellmin (2008) skriver om två typer av konflikter; intrapersonell konflikt och interpersonell konflikt. Dessa två typer av konflikter uppstår i skolan och för att kunna behandlas konstruktivt så krävs förkunskaper om dem.

4.3.1 Intrapersonell konflikt

Intrapersonella konflikter handlar om konflikter inom människor (Ellmin.2008), oförenliga drivkrafter inom oss. Människor tampas med intrapersonella konflikter vardagligen. Det kan vara allt ifrån att man vill äta mera men bör inte, till hur man är och hur man vill vara (Ellmin, 2008). Jag ger två exempel i skolan hos en elev kan vara:

Adam spelar spel på sin mobiltelefon under rasten. Rasten är precis slut men Adam är på väg att slå ett nytt rekord i sitt spel, men han vill inte komma försent till lektionen heller. Resultatet blir att han inte slog rekordet och kom försent till lektionen.

Lena ställer höga krav på sig själv under bildlektionen och vill att sin teckning ska bli bra men den uppnår inte hennes önsknings. Lena blir frustrerad och river sönder teckningen och slänger den.

I båda exemplen stöter de fiktiva eleverna Adam och Lena på inre oförenliga drivkrafter, inre konflikter. Adam vill slå ett rekord som är möjligt om tiden fanns men vill inte heller bli sen lektionen och få frånvaro som konsekvens, vilket resulterar till både ej slaget rekord och sen ankomst. I Lenas situation så vill hon mer än vad hon klarar av vilket skapar en konflikt inom henne. ”Ett ’kan inte’ blir i frustration till ett ’vill inte’.” (Ellmin, 2008:13)

Detta är ett mycket vanligt fenomen hos barn, speciellt för barn i mindre grupp där de redan känner sig segregerade ifrån den övriga skolmiljön. Som pedagog är det väldigt viktigt att sätta upp mål som dessa elever har en möjlighet att uppnå. Blir det för många intrapersonella konflikter för dessa elever så blir lusten att studera avsevärt mindre, och inre konflikter kan bli yttre konflikter.

4.3.2 Interpersonell konflikt

En interpersonell konflikt berör konflikter mellan människor. Enligt Ellmin (2008) så kan oförenligheten vara konkurensbaserad, att vi har en felaktig eller ofullständig uppfattning om varandra och att sociala samspelet eller språksvårigheter inte fungerar. Här nedan ger jag ett exempel där det sociala samspelet inte fungerar väl:

Adam vill inte sitta ner och lyssna på instruktionerna ifrån pedagogen utan stör undervisningen genom att prata med andra klasskamrater, göra oljud med sin bänk och gå runt i klassrummet. Adam vill ha uppmärksamhet och pedagogen vill ha arbetsro.

I en mindre undervisningsgrupp kan situationer som i exemplet ofta uppstå. Det kan antingen bero på att två elever försöker få ”*alfahane tronen*” eller att eleven och läraren har samma kamp om vem som leder klassen. Som lärare så är det viktigt att ha ett gott ledarskap och tidigt bryta dessa negativa strategier. Om läraren inte besitter denna egenskap så är risken hög att konflikten blir betydligt större, samt att fler konflikter skapas.

Beteendeproblem uppstår i klassen när konfliktnivån mellan eleverna eller mellan lärare och klass är hög, samtidigt som ingen av parterna har de nödvändiga färdigheterna för att lösa problemen eller är kapabla att dämpa och begränsa sitt konfliktbeteende. De klarar inte att ta upp konflikterna vid rätt tillfälle, och heller inte att kontrollera sina egna känslomässiga reaktioner i situationen (Ogden, 2003:167).

5. Material och metod

5.1 Kvalitativa forskningsmetoder

I min studie om konflikthantering har jag använt mig utav en kvalitativ forskningsmetod. Monica Dalen (2007) som är professor i specialpedagogik skriver om hur den kvalitativa intervjun kan hjälpa en studie till att få mer data grundat material. ”Den kvalitativa intervjun är speciellt väl lämpad för att ge insikt om informantens egna erfarenheter, tankar och känslor” (Dalen, 2007:9). Dalen (2007) menar att en kvalitativ metod ska användas om man vill nå en insikt hur andra människor berörs av ämnet i sin verklighet. Denna typ av metod passar min studie då jag kommer att intervjua pedagoger med bred erfarenhet inom konflikthantering hos elever med psykosociala problem eller ADHD i skolan, samt pedagoger med kort erfarenhet inom skolan. Jag har valt att inte intervjua elever eftersom studien fokuserar på hur pedagoger i skolan arbetar med konflikthantering. Dalen (2007) nämner även att en förförståelse inom sitt studieområde gynnar den kvalitativa intervjun. ”Medvetenhet om den egna förförståelsen gör forskaren känsligare och därmed bättre på att se möjligheter till teoriutveckling när det gäller det egna intervjumaterialet.” (Dalen, 2007:13). Det som kan vara en nackdel med kvalitativ intervju är att informanterna kan ge ett svar som låter bättre än vad det egentligen är. Därför kommer jag att observera 2 informanter under 8 av deras lektioner där jag sedan kan jämföra deras intervjuer mot mina observationer.

Min andra metod var deltagande observationer där jag kommer iaktta vad som händer och dokumenterar med både anteckningar och inspelning via mobiltelefon. Henny Olsson, som är fil. dr. och professor emeritus i omvårdnadsforskning, och Stefan Sörensen, som är fil. dr. och docent i medicinsk sociologi skriver i sin bok *Forskningsprocessen – Kvalitativa och kvantitativa perspektiv 2011* att deltagande observationer ska iakttagaren föra så konkreta anteckningar som möjligt och fria från tolkningar (Olsson, H & Sörensen, 2011:140).

Min tredje metod är strukturerade intervjuer med fasta frågor. Olsson och Sörensen (2011) nämner två begrepp, hög grad och låg grad av strukturering. ”Med hög grad av strukturering så menas att frågorna är formulerade så att de uppfattas på ett likartat sätt av de olika intervjupersonerna. Låg grad av strukturering innebär å andra sidan att den intervjuade kan tolka frågorna fritt beroende på sina egna språkvanor, erfarenheter, värderingar, önskningsar etc.”(Olsson & Sörensen, 2011:133)

5.2 Urval

Jag har intervjuat fyra stycken pedagoger i skolan där studien görs. De fyra informanterna har gemensamt att de arbetar eller har arbetat med LSU grupper och därför valde jag just dem så jag kan jämföra deras olika synsätt på konflikthantering och deras arbete. Jag kommer att kalla informanterna för P1 (pedagog 1), P2, P3 och P4 i min text för att skydda deras identitet samt inte ge exakt korrekt ålder.

5.2.1 Informanterna

P1

P1 har arbetat i skolan runt 12 år. P1 arbetar i en LSU grupp och har gjort det under lång tid. P1 är i 40 års åldern och LSU gruppen ingår i högstadiet.

P2

P2 har arbetat i skolan runt 7 år och har för närvarande en vanlig mellanstadielklass. P2 är i senare 30 års åldern och har tidigare arbetat i en LSU grupp.

P3

P3 är i mitten av 20 års åldern och arbetar som fritidspedagog. Detta är P3s första år som utbildad pedagog. P3 ingår på förmiddagarna med mellanstadiets arbetslag och används som en resurs i olika klasser men framför allt i LSU grupper.

P4

P4 är 31 år och har arbetat som pedagog i 6 år och har varit med LSU grupper sedan 5 år tillbaka.

5.2.2 Eleverna

LSU gruppen består av 6 stycken elever. Det kan variera i antal beroende på om eleven i fråga har slussats ut mot en vanlig klass. Under min studie så fanns det 3 stycken elever i gruppen. Ali, Sebba och Kalle är tre elever vars namn har ändrats för att skydda deras identitet. Deras svårigheter bidrar till att göra studien intressant.

Ali

Ali är 12 år gammal. Han går i årskurs 5 och går sitt andra år i denna lilla LSU grupp. Han har inte någon diagnos men är mycket skoltrött.

Sebbe

Sebbe har ADHD och är 12 år gammal. Han går i årskurs 5 och har gått i LSU gruppen i 2 år.

Kalle

Kalle har ingen diagnos och han är 11 år gammal. Han är inne på sitt första år i denna LSU grupp.

5.3 Genomförande

Eftersom min utbildning har en interkulturell inriktning så sökte jag efter en skola som var interkulturell och mångkulturell. Jag blev placerad främst i en liten grupp med elever som har psykosociala problem och ADHD eftersom jag efterfrågade detta. Jag fick även möjligheten att observera andra klasser om jag frågade klassens pedagog. I studien så har jag valt att både använda intervjuer och observationer. Jag kommer även att jämföra och granska mina intervjuer och observationer mot de teoretiska utgångspunkter som jag tar upp för att kunna få svar på mina frågeställningar. Datainsamlingen sker på tre olika sätt:

- Strukturerad intervju med fasta frågor (se bilaga 1). De frågorna blev dock inte relevanta för studien.
- Case – ta del av min observation 1-2 och diskutera tillsammans med mig i grupp om deras metoder.
- Två texter – informanterna lyssnar på två texter om samma händelse fast utifrån olika perspektiv. Sedan får de svara på frågor om hur de hade agerat.

Informanterna kontaktade jag via mail som jag fick utav skolans rektor och ställde frågan om de kunde tänka sig att ställa upp i intervjuer samt deltagande observationer angående min studie om konflikthantering. Jag informerade även i mailet att jag inte skulle använda deras namn och att de skulle få ta del av studien innan den publicerades.

5.4 Etiska principer

Olsson och Sörensen (2011) skriver om etiska principer och belyser om människans värde och rättigheter. De menar att under pågående forskning så finns det olika typer av regelverk som forskaren ska hålla sig inom för att skydda personer som ingår i ett forskningsprojekt (Olsson, H & Sörensen, 2011).

Grundläggande är att forskning bara får godkännas om den kan utföras med respekt för människovärdet, och att mänskliga rättigheter och grundläggande friheter alltid ska beaktas vid etikprövning. Människors välfärd ska ges företräde framför samhällets och vetenskapens behov. (Olsson & Sörensen, 2011:86)

Olsson och Sörensen (2011) tar upp fyra etiska principer som gäller i relation till mellan människor och fem stycken krav. Dessa ska jag beskriva kortfattat:

- *Autonomprincipen* – Respekt och hänsynstagande till människors självbestämmande.
- *Godhetsprincipen* – Varje människa ska förebygga eller förhindra skada. Sträva efter ny väsentlig kunskap som förbättrar.
- *Principen att inte skada* – Att inte utsätta någon för skada.
- *Rättvis principen* – Människor ska behandlas lika.
- *Informationskrav* – Försökspersonen får korrekt information om projektet.
- *Samtyckeskrav* – Försökspersonen lämnar sitt samtycke.
- *Begriplighetskrav* – Försökspersonen får begriplig information så att den förstår.
- *Konfidentialitetskrav* – Uppgifter som lämnas ska hållas så konfidentiellt som möjligt.
- *Nyttjandekrav* – Uppgifter som samlas in får bara användas för forskningen.

Jag har beaktat dessa etiska principer och krav i min studie. Därför är elevernas namn i studien ändrade. Även ålder hos pedagogerna är inkorrekt utifall att denna studie skulle läsas av någon som arbetar eller studerar här. Samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet har varit väldigt viktiga i studien för att skydda informanterna för eventuell utsatthet för utlämnad information. Informanterna informerades om detta innan intervjuerna gjordes.

Alla intervjuer är enbart avlyssnade av mig och all insamlad data har varit inlåsta i ett skåp. Jag har använt mig utav min mobiltelefon till att spela in intervjuerna digitalt så att jag får

med all information korrekt från informanterna. Efteråt så överförde jag intervjufileerna till min laptop som bara jag har tillträde och lösenord till. De som har varit informanter har fått tagit del av den färdiga forskningen innan publikation.

”Forskningen får inte utsätta människor för fysisk eller psykisk obehag eller skada. Människor har rätt till *integritet* och skydd mot insyn i sina privatliv.” (Olsson & Sörensen, 2011:78)

6. Resultat och analys

I följande avsnitt kommer jag att presentera observationerna och informanternas kvalitativa intervjuer och analyser som jag använder som grund i min studie.

6.1 Observation 1

Eleverna sitter och arbetar med SO geografi. Det småpratas hela tiden trots att P4 ber dem att arbeta enskilt och tyst. Eleverna arbetar med infrastrukturer i olika länder. Kalle har lite svårt att förstå vad infrastruktur innebär och pratar hellre om annat med Ali och Sebbe. Sebbe som har ADHD tröttnar på Kalles prat och säger åt honom att hålla tyst. Kalle blir sur och svarar:

- Käft själv din jävla gambian!

Sebbe reser sig hastigt upp och bröstar upp sig mot Kalle. Kalle fortsätter att säga kränkande saker till Sebbe, vilket leder till att Sebbe blir riktigt arg och flyger på Kalle, som inte har en chans mot Sebbe. P4 hinner precis att rycka in men märker att Sebbe inte kan lugna ner sig. Läraren blir tvungen att koppla båda sina armar runt Sebbe och hålla fast honom ordentligt för att han inte ska skada Kalle. Sebbe säger argt till läraren att släppa honom! P4 frågar om han kan lugna ner sig först och inte gå på Kalle, men han svarar bara att läraren ska släppa honom. Kalle som är skärrad slutar inte heller att säga kränkande saker om Sebbe, vilket gör situationen mycket svårhanterlig. I stundens hetta finner läraren ingen annan utväg än att lyfta ut Sebbe från klassrummet och be honom gå hem. Sebbe accepterade detta och läraren ringde hans föräldrar direkt och meddelade vad som hade hänt.

Efter Sebbe hade gått hem så pratade läraren med Kalle om hans roll i denna situation. Han hade lite svårt att förstå till en början men lyssnade till slut. Dagen efter så var Kalle och

Sebbe kompisar igen och betedde sig som inget hade hänt. P4 hade inte medlat till en lösning utav problemet utan det hade de själva gjort efter skolan. De hade träffats på ungdomsgården berättade Kalle och där hade Kalle sagt förlåt till Sebbe som snabbt godtog ursäkten.

6.1.1 Informanternas kommentarer och analys om observation 1

P1

- *Ibland så kan man inte lösa alla konflikter direkt, i synnerhet inte om man bara är en vuxen på plats när en sådan här situation uppstår. Det är bättre att skicka hem någon av de inblandade så inget värre händer!*

P2

- *Hade det hänt mig med dessa killar så hade jag försökt få ut Kalle fort eftersom jag inte hade klarat av att hålla fast Sebbe. Jag hade nog bett en annan elev hämtat en annan lärare som hade fått hjälpa mig.*

P3

- *Jag tror att situationen kanske inte hade behövt uppstå om man hade varit snabbare att bryta. Men det är ju svårt att veta exakt hur man ska göra när det väl inträffar. Jag tror nog att med ett X antal år i bagaget så vet man nog bättre hur man ska göra. Jag är ju väldigt osäker hur man får ta i eleverna? Är ju inte så kul att få en anmälan direkt för "aga" när man har börjat jobba som pedagog.*

P1 berättar att det är oerhört viktigt med fasta och konsekventa regler i en liten grupp.

- *Man kan inte rucka på någonting, även om du litar på elevens förmåga att klara av det så blir det genast obalans i den övriga gruppen. Elever i små grupper mår bäst av att ha tydliga regler samt tydliga mål, de måste kunna få veta och se vad konsekvenserna blir om de bryter mot reglerna och veta vilka mål de ska klara av för att nå skolans krav.*

Om jag jämför vad P1 menar om viktighetsgraden inom regler och rutiner mellan en liten grupp och en ordinarie klass så är det en större skillnad. En vanlig klass har fasta regler precis som en liten men är ofta inte lika konsekvent att hålla fast vid dem. Eleverna brukar vanligtvis inte utagera så fort i en vanlig klass vilket gör att en klasslärare inte håller lika fast på sina regler.

När jag analyserar vad varje informant har sagt om denna observation så framgår det tydligt att P1 som själv arbetar med en liten LSU-grupp, är hårt bunden till sina regler och rutiner för att få gruppen i helhet att fungera. P1 menar också att eleverna mår bra av det eftersom de vet vad som gäller och sker, vilket skapar en trygghet. Stensmo (2008) menar att ”Effektiva ledare ägnar de första veckorna av läsåret till att undervisa eleverna om vad det innebär att gå i skola.” (Stensmo, 2008:94)

P2 och P3 berättar båda att det är viktigt med regler men de har större möjlighet att rucka på dem utan att det stör klassordningen. P2 säger:

- *En händelse som inträffade under observation 1 händer nästan aldrig i min klass. Visst kan det uppstå en konflikt och ibland även bråk mellan elever men då har det oftast hänt något tidigare som har triggat upp dem till det, men att en elev skulle attackera en annan elev efter en kränkande kommentar är sällan. Det räcker oftast med att jag säger åt den eleven som kränker att sluta upp med det och be om ursäkt så är det över.*

Jag förstår vad P2 menar, men är konflikten verkligen löst efter en tillsägelse? Det finns en risk att konflikten fortsätter utanför klassrummet och då kanske inte någon vuxen ser vad som sker? Friberg (2012) skriver att en lärare har ett ansvar att ingripa i en konflikt mellan elever i skolan. Friberg menar också att man bör använda sig av aktuella konflikthändelser i sitt lärande.

Tyvärr finns det inte någon entydig bästa metod att hantera alla konflikter på, utan olika konflikter kräver olika metoder och kanske också olika konflikthanterare. Som skola och som lärare bör man därför inte låsa sig vid en metod utan se till att ha nödvändig kompetens för att vid varje tillfälle välja den mest lämpade metoden. (Hakvoort & Friberg 2012:55)

Eleverna i denna grupp tillhör Stensmos (2008) kategori *aktiva olämpliga beteenden*. Teorin att en pedagog måste ha ett effektivt ledarskap och ett bra förebyggande stämmer in väl på P1 förhållningssätt. Genom ett kontinuerligt arbetande med förebyggande kan interpersonella konflikter minskas och de rätta verktygen att hantera konflikter bättras för eleverna.

6.2 Observation 2

Det är tisdag förmiddag och eleverna har haft en sovmorgon och startar dagen 09:40. Ali verkar lite sur när han kommer in till klassrummet men säger inte vad det är. Strax därefter kommer Kalle in, jätteglad och visar upp sin nya mobiltelefon, en Iphone 4S. Ali blänger snett mot Kalle och muttrar tyst för sig själv. Kalle kommer fram och ska visa mobilen för Ali som säger barskt:

- *Va fan ska du ha en ny mobil för!? Du har ju redan en Samsung galaxy S2!*
- *Bara för att dina föräldrar inte vill ge dig nån ny mobil så...*
- *Käft din mammaknullare innan jag slår sönder dig!*

Ali reser sig snabbt och breder ut sina axlar och Kalle ställer sig också hotfullt upp. P1 går emellan och säger med en skarp ton att båda ska sätta sig ner och lägga av. Ali sätter sig ner medan Kalle fortfarande står och frågar om läraren inte hörde vad Ali kallade honom för. Då bryter Ali snabbt in och nämner att Kalle sa taskiga saker om hans mamma och pappa med.

Resten av dagen så pratade inte Kalle och Ali med varandra men efter ett par dagar så var allt glömt. Det märktes på P1 att han tyckte att det var en rätt svår situation att hantera. Kalle får i princip allt han vill ha medan Ali ofta får nöja sig med begagnade prylar. Detta gjorde Ali mycket avundsjuk och det uppstod många liknande händelser efter denna där Kalle fick nya saker som han gärna visade upp klassen. I sin tur ledde detta till en svår kamratskap mellan killarna. Ali pikade ofta Kalle för att vara bortskämd och fet medan Kalle ofta antydde att Ali inte hade råd med något. Även om läraren satt och pratade ett flertal gånger om detta med Ali och Kalle så kunde de aldrig riktigt sluta att pika varandra. Fortfarande efter denna händelse så händer det att de pikar varandra, berättade P1.

Ellmin (2008) nämner att verbal aggressivitet ökar med åldern hos elever i skolan. Han menar att i synnerhet stökiga elever som även accepteras av andra elever med detta beteende. De kan i princip säga vad de vill utan att elever reagerar på vad som faktiskt sägs. ”Tyvärr bagatelliserar verbal aggression med uttalanden av typ ”det är bara som man pratar”. I verkligheten finns ett klart negativt samband mellan elevers verbala aggression och deras trivsel och välbefinnande i skolan.” (Ellmin, 2008:35)

6.2.1 Informanternas kommentarer och analys om observation 2

Ett stort problem med verbal aggression är att ”stökiga” populära elever använder sig alltmer av detta och andra elever accepterar det. De kanske inte kan besvara den verbala aggressionen på samma sätt eller visa att de blir sårade, de vill inte framstå som ”mesiga”. Detta är typiskt för Kalle. Det visar tydligt att han tar illa vid sig när Ali kallar honom för tjock eller fet, men Kalle gör allt för att skoja bort det. Jag ställde frågan till informanterna om hur de hade hanterat situationen under observation 2.

P4:

- *I min vardag så är detta ”helt normalt”. Eleverna retar varandra hela tiden och säger rätt kränkande saker. Det går inte att få dem att sluta, om man inte förstås syr ihop truten på dem (småskrattar). Nä men skämt åsido så har jag försökt länge men det är i min värld omöjligt att begära en fullständig tystnad under lektion där ingen säger något kränkande till en annan. Det är tragiskt men sant! Det spelar ingen roll vilka konsekvenser de får, tar inte föräldrarna deras beteende på allvar så kan inte jag lyckas heller. Föräldrarnas delaktighet är otroligt viktig för att få dessa elever att förstå etik och moral. Så anträffande frågan du ställde så skulle jag prata med eleverna, även prata med dem tillsammans med föräldrarna. Men även det, kan bli svårt om föräldrarna inte dyker upp på avtalade möten vilket är rätt vanligt här tyvärr. Sen kan ju ett problem vara att om du tillkallar ett möte där alla kommer så kanske du får erfara att eleverna säger att inget har hänt. De säger att de bara skojar och de menar inget allvar. Då är det viktigt att du verkligen tar upp att det inte är skoj att säga sådana saker till varandra. Ju tidigare de lär sig desto bättre.*

P2:

- *I dessa lägen är det viktigt att man sitter ner och pratar med eleverna om vilken skada orden faktiskt gör. Även om de ofta säger taskiga saker till varandra så sårar dem. Risker är ju att vattnet rinner över bägaren till slut och en mer våldsamt konflikt uppstår. Jag har sett situationer där elever plötsligt flyger på andra elever över en kort elak kommentar. Oftast så har det varit så att den eleven som sade något taskigt till den andra hade gjort det en längre tid och till slut så fick eleven som hörde allt nog och tog till våld.*

P3:

- *I dessa situationer så är det ju viktigt att man bryter direkt. Man måste prata med eleverna och få dem att förstå att man inte kan bete sig hur som helst. Man får förklara för dem varför och vilka konsekvenser det kan få för dem om man gör så. Oftast så förstår ju inte elever vad de säger och hur illa det kan såra någon och det är ett mycket viktigt ansvar som pedagog och vuxen vi har i skolan att hjälpa dem förstå detta.*

6.3 Från två perspektiv

I följande stycke så kommer två texter från samma situation, där en konflikt uppstår. I den första texten så får informanten bara höra den korta del som pedagogen i texten ser/hör vid själva händelsen. Därefter så får informanten svara hur de hade agerat.

Nästkommande text är en mer beskrivande text som går igenom hur situationen uppstod från första början. Informanten får sedan svara på om de hade agerat annorlunda.

Text 1

Du har haft en stressig dag i skolan. Eleverna verkar vara uppskrivade efter helgens ledighet och tycks inte kunna lugna ner sig ordentligt. Du har inte hunnit få ta en rast ännu och du har fått hoppa in som jour under lunchrasten för en kollega. Plötsligt så ser du att en elev, Lena slår till Adam hårt på hans näsa så att han börjar blöda. Vad bör du göra?

Text 2

Det är måndag och Adam har sett bilder på en internetsajt som heter Instagram på sin klasskamrat Lena. Bilderna visar hur Lena mimar och dansar till en musikgrupp som hon gillar väldigt mycket, fast det gör inte Adam. Adam börjar reta Lena för dessa bilder och säger kränkande ord när ingen pedagog ser eller hör. Tillslut så slår Lena till Adam med en knuten näve på hans näsa så han börjar blöda. Detta ser pedagogen att Lena slog Adam. Vad bör pedagogen göra?

Informanterna agerade likartat med varandra och använde sig utav en behovsbaserad ansats. En märkbar skillnad var P1 som ansåg att man bör göra en polisanmälan. P1 hanterar högstadieelever och såg situationen ur det perspektivet. Jag ställde frågan om det inte var lite väl ”hård” konsekvens att ta till men det ansåg inte P1.

P1:

- *Använder man våld i skolan så ska man veta att det kan leda till en polisanmälan, även om det inte var den personen som slog som startade konflikten. Man ska inte slåss, och det kan snarare vara en hjälp för mer våldsamma elever att förstå vilka konsekvenser det blir av våld. De är snart vuxna och då blir det mycket tuffare för dem, då finns ju inte vi där som kan hjälpa dem att hålla sig på rätt spår.*

I Göteborg så har Polisen tillsammans med Ung och Trygg skapat ”VIS”, *Våld I Skolan*. Syftet med VIS är att hjälpa skolan med tydliga riktlinjer i deras arbete mot våld. ”Råden i ”ViS – riktlinjer för våld i skolan” ska vara till nytta för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Målet är också att få fler skolor att polisanmäla brottsliga handlingar i skolan.” (polisen, 2013).

En viktig aspekt varför Polisens och Ung och Trygg vill implementera VIS är att om det är skolan som gör en polisanmälan så skyddas den enskilda individen. P1 kände inte till VIS när jag frågade men påpekade att det var ett bra initiativ vilket fler skolor i Sverige bör göra. P1 menar att det är nästan ”tabu” att göra en polisanmälan eftersom det kan skada skolans rykte men om det var implementerat i alla skolor så skulle det vara en självklarhet och förmodligen är stark åtgärd för att minska våldet i skolan.

6.4 beteendeproblem, Intra- interpersonell konflikt

Alla informanter var eniga om att förebyggandet av konflikter var viktigt. Det var ändå märkbart att alla inte jobbade lika mycket med att förebygga. P1 och P4 som båda var klassföreståndare i en LSU grupp arbetade mycket mer med förebyggande av konflikter än vad P2 och P3 gjorde. Deras förhållningssätt var, att de ansåg att eleverna inte skulle ha någon chans att hänga med i kursplanen och alla dess kunskapskrav om de ständigt skulle vara i konflikt med varandra. Det är bättre att arbeta i början av varje termin extra mycket med just förebyggande av konflikter samt hur man hanterar dem än att fokusera på alla kunskapskrav då de enligt P1 och P2 ändå inte skulle uppnå de kraven då konflikter skulle ta för mycket fokus ifrån dem. Detta stämmer överens med vad Stensmo (2008) och Ogden (2003) menar med elever som har beteendeproblem, att det blir omöjligt att bedriva undervisning om det finns ett störande beteende. För att arbetsro och inläring ska fungera så måste pedagogen fokusera på att hantera problemet i klassrummet innan man kan fokusera på undervisningen.

Den interpersonella konflikten var tydlig i LSU-gruppen och existerade både mellan elever och elever och lärare. Pedagogerna kämpade för sitt ledarskap i klassrummet och eleverna kämpade för deras ledarskap i gruppen vilket i sin tur skapade en oförenlighet som genomsyrade i hela klassrummet. I observation 1 då P1 greppar sina armar runt Sebbe för att han inte ska skada Kalle fysiskt var en sådan situation där den interpersonella konflikten kom väldigt hastigt. Sebbe som har ADHD reagerar ofta snabbt och tänker inte alltid på vad konsekvenserna blir av hans agerande. Det är detta som Hellström (2007) menar, att om förändringar eller oroligheter finns i ett klassrum så kan elever med ADHD tappa sin koncentration fort och börja med beteendestörningar som oftast är aktiva olämpliga beteenden.

Den intrapersonella konflikten var även den tydlig men arbetades inte lika mycket med. Vad jag menar är att pedagogerna ofta kunde välja att strunta i att uppmana eleverna i LSU-gruppen till att fokusera på undervisningen, detta för att minimera risken till en interpersonell konflikt. Problemet i dessa situationer enligt Stensmo (2008) är att den intrapersonella konflikten kan då tendera till att öka och samtidigt sprida sig till andra elever. Här blir det viktigt då enligt Hellström (2007) att bemöta varje individ på deras nivå och att minimera risken för misslyckande via individualiserade mål i undervisningen och självreglering.

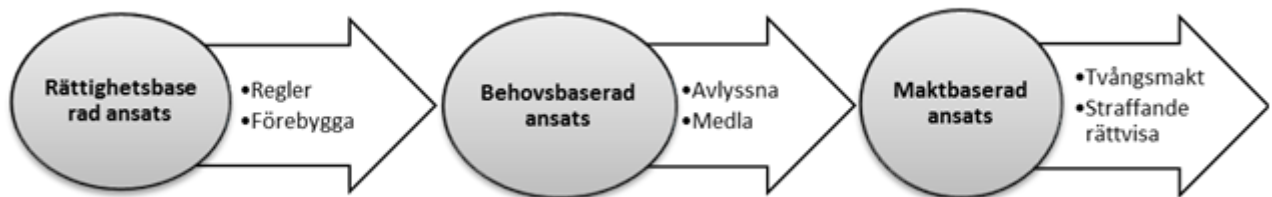
6.5 De tre ansatserna

Under mina intervjuer och observationer, så framgick det tydligt hur pedagoger arbetar med konflikthantering i skolan. Pedagoger använder sig främst utav en behovsbaserad ansats i deras konflikthanteringar. De anser att man alltid måste fråga vad det är som har hänt och diskutera med de inblandade eleverna innan man tar ställning. Att först försöka medla och stötta eleverna till att själva försöka lösa konflikten bygger elevens självkänsla, mognad och självdisciplin. ”En av medlingens bärande principer är att inte väcka skuld och skam hos deltagarna. I stället för att känna skuld över sitt agerande bör man lära sig att ta ansvar över sin del av konflikten.” (Hakvoort & Friberg, 2012:192)

I konfliktsituationen *Från två perspektiv* som informanterna fick lyssna på, (sid:24) så gav de samma metod från båda perspektiven. Mitt syfte med två olika perspektiv från samma situation var att se om deras agerande skulle bli annorlunda. Det som framgick var att de använder sig av lika metoder och startar med en behovsbaserad ansats. De behåller sitt lugn och undersöker vad det är som har hänt innan de fattar ett beslut. P1 påpekade även om att

skolor bör i större bredd göra polisanmälan om våld, kränkningar eller liknande uppstår för att tidigt få eleven att förstå vilka konsekvenser det kan få. Som VIS påpekar så skyddas den enskilde individen om skolan gör själva polisanmälan och skulle det göras oftare i allvarligare situationer så finns det en stor chans att våldet minskas.

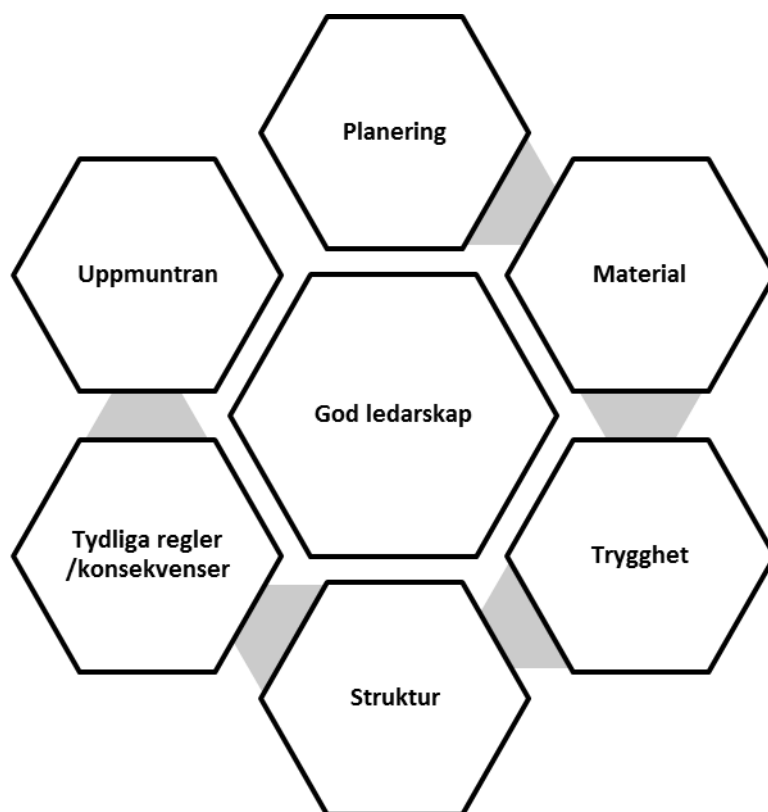
I studien så har jag kommit fram till vilken ordning de olika ansatserna förekommer:

7 Slutdiskussion

Syftet med studien var att få en förståelse hur man ska hantera konflikter med barn som har psykosociala problem eller ADHD i mindre undervisningsgrupper samt hur man kan förebygga eventuella konflikter. Genom teoretiska utgångspunkter, observationer, kvalitativa intervjuer samt analyserande så har jag fått en större förståelse kring konflikthantering. Vilka metoder arbetar pedagoger främst med i skolan för att hantera konflikter.

Barn i mindre undervisningsgrupper behöver en tydlig struktur i sin skolmiljö. Detta innebär en god planering ifrån pedagogen innan terminsstart för att nå bäst resultat. En pedagog bör ha ett effektivt ledarskap där man tidigt förebygger eventuella ”*riskfaktorer*” som kan leda till konflikter eller beteendestörningar. Både Hellström (2007) och Stensmo (2008) påpekar hur viktigt det är med klassrummets miljö och att den ska vara trygg. Min studie har kommit fram till sju viktiga punkter för att lyckas i en mindre undervisningsgrupp:

Att ha ett gott ledarskap skapar bättre förutsättningar för elever i en mindre undervisningsgrupp. Man måste vara flexibel och snabbt finna olika vägar för att kunna bemöta varje enskild elev på rätt sätt. En bra planering hjälper pedagogen i sitt arbete i den kunskap som ska läras ut. Det hjälper pedagogen att fokusera när terminen startar på att skapa en trygg miljö i klassrummet samt förklara och inarbeta vilka regler och konsekvenser som råder både i klassrummet och utanför.

Att ha rätt material är också en viktig del eftersom kunskapsnivåerna kan vara mycket olika och blir det antingen för svårt eller för lätt för eleverna så ökas risken till beteendeproblem och i sin tur till konflikter. Eleverna mår bra av utmaning och känslan av att ”klara av” något vilket i sin tur leder till uppmuntran. Uppmuntran bygger elevernas självkänsla och skapar ökad lust så ju mer uppmuntran pedagogen ger, ju mer studiemotiverad elev pedagogen får.

Den finns ytterligare en punkt men den måste pedagogen jobba med eleverna ständigt, ”självdisciplin”. Begreppet ”disciplin förknippas oftast med yttre kontroll av beteenden.” (Stensmo, 2008:73) Att ha självdisciplin ger eleverna en ouppmärksam säkerhet, ett redskap som är nödvändigt för att skapa möjligheter för lärande enligt Stensmo (2008:73) För att stödja elevens utveckling i självdisciplin så är de tidigare nämnda punkterna viktiga.

”Skolans mål bör vara att eleverna utvecklas självdisciplin, dvs. själva kontrollerar sitt beteende. Genom självdisciplin blir eleverna ansvariga för sina handlingar, sitt tänkesätt och sina önskningar. Detta kan läraren åstadkomma genom att hjälpa eleverna att nå följande mål:

- Visa eleven hur denne gör fel
- Klargöra att eleven själv är ansvarig för ett problembeteende
- Göra det möjligt för eleven att själv lösa problemet och uppnå självkontroll
- Låta deras värdighet och självkänsla vara orubbad”. (Stensmo. 2008:73)

7.1 Reflektioner

Denna studie har visat hur man kan hantera barn med psykosociala problem och ADHD i både förebyggande och under konflikter, samt göra det lättare för både dem och som pedagog i skolan. En mycket viktig faktor är den egna ledarrollen, att ha ett gott ledarskap och en förståelse för enskilda individer. Men det är viktigt att komma ihåg att ett gott ledarskap inte bara handlar om att lära ut under lektioner eller att hantera olika situationer, det handlar även om att förebygga. Att förebygga innebär att planera sina lektioner väl, se till att klassrummet är iordning vid terminsstart och se till att material finns. Tydliga regler ska inarbetas direkt och det är viktigt att förtydliga vilka konsekvenser det blir om reglerna bryts. Att dra orimliga eller slumpmässiga konsekvenser gynnar varken pedagogen eller eleven/eleverna eftersom de inte får en förståelse varför de får konsekvensen och därav kan konflikter uppstå.

7.2 Framtida forskning

En intressant framtida forskning kan fokusera enbart på pedagoger och deras sätt att hantera konflikter med elever och även vuxna. Att följa exempelvis 5 pedagoger under en tid och observera deras metoder. Ett par intressanta frågor till den studien är:

- Bryter de själva mot sina egna regler?
- Är pedagogerna tydliga med sina regler och konsekvenser om de bryts?
- Tar de tag i alla konflikter som de upplever eller ignorerar de dem? I så fall varför?
- Hur är samspelet kring pedagoger i skolan?

8. Käll- och litteraturförteckning

Tryckta källor

Bush, R.A.B. & Folger, J.P. (2010). *Transformativ medling – ett relationellt förhållningssätt till konflikt*. Malmö: Liber

Dalen, M. (2007). *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Davies, L. (2004). *Education and conflict. Complexity and chaos*. London: Routledge Falmer.

Ellmin, R. (1985) *Att hantera konflikter i skolan*. Stockholm: Utbildningsförlaget.

Ellmin, R. (2008). *Konflikthantering i skolan – den andra baskunskapen*. Stockholm: Natur & kultur.

Eresund, P & Wrangsjö, B. (2008). *Att först, bemöta och behandla bråkiga barn*. Författarna och studentlitteratur.

Hakvoort, I & Friberg, B (red.) (2012). *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Hareide, D. (2006). *Konfliktmedling*. Lund: Studentlitteratur.

Hellström, A. (2007). *Att undervisa och pedagogiskt bemöta barn med ADHD*. Solna: Eli Lilly Sweden AB.

Jordan, T. (2006). *Att hantera och förebygga konflikter på arbetsplatsen*. Stockholm: Lärarförbundet.

Ogden, T. (2003). *Social kompetens och problembeteende i skolan – kompetensutvecklande och problemlösande arbete*. Liber AB.

Olsson, H & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen – Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber AB.

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. Lgr 11*. Stockholm/Västerås: Edita

Stensmo, C. (2008). *Ledarskap i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur AB.

Elektroniska källor

Riksdagen, (2011). Hämtat från: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Forordning-20061083-om-barn_sfs-2006-1083/

<http://www.skolverket.se>

Polisen, (2013). Hämtat från: <http://www.polisen.se/Aktuellt/Nyheter/Vastra-Gotaland/janmars/Satsning-for-att-stoppa-vald-och-krankningar-i-skolan/>

Svenska Akademiens ordlista, (2013) Hämtat från:

http://www.svenskaakademien.se/svenska_spraket/svenska_akademiens_ordlista/saol_pa_natet/ordlista

Otryckta Källor

Intervju med informant P1, (2013). 45 min.

Intervju med informant P2, (2013). 53 min.

Intervju med informant P3, (2013). 38 min.

Intervju med informant P4, (2013). 57 min.

9. Bilagor

Bilaga 1

Intervju mall

1. Hur länge har du arbetat som lärare?
2. Har du haft andra yrken tidigare?
3. Civilstånd?
4. Vilka är era första tankar när jag säger elever i en liten grupp?
5. Anser du att elever i en liten grupp blir lika rättvist behandlade som vanliga klasselever? / Om inte, på vilket/vilka sätt blir de orättvist behandlade?
6. På en skala mellan 1-10, hur ofta hanterar du konflikter inom skolans ramar?
7. Vilka anser du är de vanligaste konflikterna i skolan?
8. Ser du positivt på konflikt hantering eller negativt?
9. Vad är det med konflikthantering som du anser är positivt/negativt?
10. Arbetar skolan enligt din uppfattning med en öppen konflikthantering?
11. Känner du stöd ifrån skolans organisation? Får du snabbt hjälp om en större konflikt uppstår?
12. Har du använt dig utav maktbaserad ansats/konflikthantering vid tillfällena då du inte orkat använda en behovsbaserad ansats/konflikthantering?
13. Upplever du att vuxna inom skolan hanterar konflikter mellan varandra väl?
14. Om nej, vilka anledningar/orsaker tror du att det inte behandlas väl?
15. Hur anser du att konflikthantering har utvecklats i skolan genom åren?
16. Trivs du i nuläget med ditt arbete
17. Du ska få lyssna på två situationer och sedan svara på hur du, hade agerat.
18. Har du något du vill tillägga?

Tack så mycket för att du tog dig tid till min intervju!

Bilaga 2

SKOLLAGEN

5 KAP. TRYGGHET OCH STUDIERO.

DISCIPLINÄRA OCH ANDRA SÄRSKILDA ÅTGÄRDER

Allmänna befogenheter för rektor och lärare

6 § Rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande.

Enligt de förutsättningar som följer av 7-23 §§ får det beslutas om utvisning, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering vid en annan skolenhet, avstängning och omhändertagande av föremål.

En åtgärd enligt första eller andra stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Utvisning ur undervisningslokalen

7 § I grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan får en lärare visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om

1. eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt, och
2. eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren.

Eleven: _____

Klass: _____

Har idag; _____

blivit utvisad från undervisningslokalen/klassrummet enl. ovanstående.

Vårdnadshavare är informerad. Datum; _____ kl. _____

Skolledning är informerad. Datum; _____ kl: _____

Ansvarig pedagog:

Originalet förvaras i elevpärm samt en kopia till berörd bitr. rektor

Elevens underskrift

